

PROPOSTA PEDAGÒGICA

ECONOMIA I EMPRENEDORIA (4t ESO)

DEPARTAMENT D'ECONOMIA

INS "HISTORIADOR CHABÀS" DÉNIA

CURS 2023-2024

INDEX

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

ECONOMIA I EMPRENEDORIA (4t ESO)

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Justificació.

1.2. Contextualització.

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA D'ESO VINCULATS AMB LA MATÈRIA

3. COMPETÈNCIES

4. CONTINGUTS

4.1. Bloc de continguts.

4.2. Relacions entre les competències i els blocs de continguts.

5. CRITERIS D'AVUACIÓ

5.1. Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge. *Què avaluar?*

6. INSTRUMENTS D'AVUACIÓ

7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

8. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

8.1. Metodologia general.

8.2. Metodologia específica de la matèria.

8.3. Estratègies i tècniques docents.

8.4. Recursos didàctics i organitzatius.

8.5. Activitats i estratègies d'ensenyament aprenentatge.

9. MESURES DE RESPOSTA EDUCATIVA PER A LA INCLUSIÓ DE L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB ALUMNAT QUE REQUERISCA ACTUACIONS PER A LA COMPENSACIÓ DE LES DESIGUALTATS (mesures de Nivell III i Nivell IV)

10. UNITATS DIDÀCTIQUES

10.1. Organització de les unitats didàctiques.

10.2. Distribució temporal de les unitats didàctiques.

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

11.1. Foment a la lectura.

11.2. Ús adequat de les tecnologies de la informació i la comunicació.

11.3. Empreniment.

11.4. Educació cívica i constitucional.

12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

13. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

13.1. Valoració de l'ajustament de la programació i els resultats.

13.2. Procediments de comunicació amb l'alumnat, professorat i famílies sobre el procés d'ensenyament aprenentatge.

ECONOMIA I EMPRENEDORIA (4t ESO)

1. INTRODUCCIÓ

La matèria de “Economia i emprenedoria” és una matèria d’opció de 4t d’ESO que contribueix a que l’alumnat compte amb una educació econòmica i financera per a desembolicar-se i assumir regis de manera responsable en la seua vida quotidiana i gestionar i portar a l'acció de manera viable projectes vitals, professionals i empresarials i que busque solucions innovadores i valuoses per a afrontar els reptes proposats, a través d'estratègies de gestió del coneixement, de l'autoconeixement i de la col·laboració amb els altres.

1.1 Justificació

A l’hora d’elaborar la present programació didàctica de l’assignatura de Economia i emprenedoria de 4t ESO (tercer nivell curricular), hem tingut en compte, en primera instància, les característiques concretes de l’alumnat al qual va dirigida. No obstant, hem seguit com a referència la informació que proporciona el Projecte Educatiu de Centre (segon nivell curricular) on s’especifiquen les necessitats, els interessos i l’entorn que envolta a tot l’alumnat del nostre institut en general. Tampoc hem perdut de vista la normativa educativa que s’aplica en tot el territori nacional i en la Comunitat Valenciana en concret (primer nivell curricular).

A Espanya el dret a l’educació està recolzat per la Constitució de 1978, en els seus articles 27 i 49. La normativa legal bàsica que regula l’educació a Espanya i més concretament a la Comunitat Valenciana és la següent:

ÀMBIT	NORMATIVA
Estatal	- Llei Orgànica de 3/2020 , de 29 de Desembre (LOMLOE), per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006 , de 3 de maig, d’Ordenació d’Educació (LOE).
	- Reial decret 217/2022, de 29 de març , pel qual s'estableix l’ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatoria.
Autonòmic	- Decret 107/2022, de 5 d’agost, del Consell , pel qual s’estableix l’ordenació i el currículum d’Educació Secundària Obligatoria.
	- Ordre 19/2023, de 29 de juny, de la Conselleria d’Educació, Cultura i Esport , per la qual es regulen els procediments derivats del Decret 107/2022, de 5 d’agost, del Consell, pel qual s’estableixen l’ordenació i el currículum d’Educació Secundària Obligatoria.
	- Decret 252/2019, de 29 de novembre, del Consell , de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Secundària Obligatoria, Batxillerat i Formació Professional. (ROF)

	- RESOLUCIÓ de 27 de juny de 2023, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional , per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat durant el curs 2023-2024.
	- RESOLUCIÓ de 14 de juny de 2023, del director general de Centres Docents , per la qual es fixa el calendari escolar del curs acadèmic 2023-2024 a la Comunitat Valenciana.
	- Llei 4/2018, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià.
	- DECRET 195/2022, d'11 de novembre, del Consell , d'igualtat i convivència en el sistema educatiu valencià.
A nivell de Centre	- Projecte educatiu de centre (art. 121 de la LOE, modificat per la LOMLOE), on es defineix el projecte educatiu i els seus elements.
	- Programació General Anual del centre , és la concreció anual dels continguts del PEC.
	- Projecte curricular de centre , és l'instrument mitjançant el qual l'equip docent d'una etapa educativa estableix els elements del disseny curricular, a partir de l'anàlisi del context del centre.
	- Reglament de Règim Intern , que regula les relacions humanes dels membres de la comunitat educativa i el funcionament de l'IES Historiador Chabàs de Dènia.

1.2 Contextualització

La present programació està realitzada tenint en compte les característiques específiques del centre IES Historiador Chabàs ubicat a Dènia (Alacant). L'organització del centre s'estableix en el **DECRET 252/2019, de 29 de novembre, del Consell**, de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Secundària Obligatoria, Batxillerat i Formació Professional. Al nostre centre es realitzen estudis d'ESO, Batxillerat de diferents modalitats, Cicles formatius de grau mitjà i superior de la família Professional d'Activitats Físiques i esportives, FPB d'Informàtica d'Oficina, Cicle Mitjà de Busseig Esportiu amb Escafandre Autònom, Cicles formatius de grau mitjà i superior de la família Professional d'Informàtica i Comunicacions i el Cicle Superior de Màrqueting. Un fet diferencial respecte a la resta d'instituts de la comarca és el batxillerat nocturn, que no apareix en cap altre centre, així com l'oferta de batxillerat d'Arts, via Música i Arts Escèniques.

El Projecte lingüístic de centre, tal com queda definit en l'Article 13 de la Llei 4/2018, de 21 de febrer, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià, és l'instrument mitjançant el qual cada centre educatiu articula i concreta l'aplicació del Programa d'educació plurilingüe i intercultural d'acord amb les característiques del centre educatiu i de l'alumnat. Segons aquest la llengua en la que s'impartirà la matèria d'Economia de 4t d'ESO serà 2 hores setmanals en valencià i 1 hora setmanal en anglès.

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA VINCULATS AMB LA MATÈRIA

Els objectius de l'etapa d'ESO als quals contribueix la matèria d'Economia i emprenedoria de 4t ESO queden establerts en l'article 7 del **Reial decret 217/2022, de 29 de març**, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatòria. :

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte a les altres persones, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg afermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones.
- d) Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per, amb sentit crític, adquirir nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en la llengua castellana i, si l'haguera, en la llengua cooficial de la Comunitat Autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, així

com el patrimoni artístic i cultural.

k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, refermar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, contribuint a la seva conservació i millora.

l) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació..

3. COMPETÈNCIES

Les distintes competències clau es desenrotllen de forma simultània i permeten que els distints aprenentatges es vagin interioritzant per a saber respondre en els múltiples contextos en què es desenrotllen.

La LOMLOE emfatitza en un model de currículum basat en COMPETÈNCIES, les quals han de contribuir a l'assoliment dels objectius abans assenyalats i al perfil d'eixida de l'alumnat al finalitzar l'etapa d'ESO. Aquestes estan orientades a la resolució de problemes o a l'assoliment d'objectius de forma autònoma i flexible, que comporta un conjunt de **coneixements i capacitats** (SABER), **habilitats i destreses** (SABER FER) i **actituds i valors** (SABER SER) combinats, coordinats i integrats que són complementaris i que permeten actuar en diferents entorns. En definitiva, la matèria enllaça directament amb l'objectiu fonamental del perfil d'eixida en finalitzar l'ensenyament bàsic de dotar l'alumnat de les eines imprescindibles perquè desenvolupi uns coneixements que li permetran comprendre el món en que viu i tindre un esperit proactiu que porte a desenvolupar una cultura d'emprenedoria personal, social i empresarial més àgil i innovadora. Tot això, junt al desenvolupament d'habilitats personals i socials, necessàries per a afrontar reptes, gestionar la incertesa i prendre decisions adequades per a portar el projecte a la realitat.

L'àrea contribueix principalment a la **competència emprenedora** a través de tots els seus continguts, tractant que l'alumnat conega i valore de forma crítica les seues capacitats i les seues limitacions; que desenvolupi, planifiqui i avalue projectes, prengui decisions, tot això per mitjà del treball cooperatiu.

Així mateix s'afavoreix el desenvolupament de la **competència digital** de manera transversal per mitjà del recurs continu a l'ús d'instruments informàtics i a la busca d'informació en Internet.

La **competència en comunicació lingüística** està present en tots els blocs. Es busca que l'alumnat

faça ús del llenguatge propi d'esta matèria, utilitzant tant el llenguatge oral com l'escrit.

La **competència personal, social i de aprendre a aprendre** es desenrotlla en tots els blocs, en haver de realitzar tasques on l'alumnat aprèn a buscar i seleccionar informació, a resoldre problemes i a planificar projectes.

La **competència plurilingüe** implica adquirir coneixements i destreses per a poder comunicar-se de manera oral i escrita amb llengua anglesa, ja que segons el PEPLI 1 hora setmanal de la matèria s'impartirà en l'esmentada llengua.

Amb la **competència ciutadana** l'alumnat pot actuar com a ciutadà responsable i participar de manera constructiva en la societat democràtica en la que vivim.

La **competència matemàtica** implica una sèrie de destreses a l'aplicar el raonament i les eines matemàtiques en la resolució de problemes bàsics que poden sorgir en determinades situacions personals i socials al llarg de la vida. **Les competències bàsiques en ciència i tecnologia** proporcionen un acostament al món físic i a la interacció responsable amb el mateix, des d'accions individuals i col·lectives, orientades a la conservació i millora del medi natural, decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles.

Els criteris d'avaluació que l'alumnat ha de superar en esta assignatura impliquen que l'alumne ha assolit les competències descrites anteriorment.

4. SABERS BÀSICS

Els sabers bàsics de 4t d'ESO de la matèria d'Economia i emprenedoria segons el **Decret 107/2022, de 5 d'agost, del Consell**, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Secundària Obligatoria en la Comunitat Valenciana són:

BLOC 1 Economia

Subbloc 1.1. El problema bàsic de l'economia

- La importància de l'economia. Economia normativa i positiva. Microeconomia, Macroeconomia.
- El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat de triar.
- El comportament de les persones en les decisions econòmiques.
- Els agents econòmics i el flux circular de la renda.

Subbloc 1.2. Funcionament del mercat

- L’entorn economicoempresarial.
- El funcionament dels mercats.
- El mercat i les oportunitats de negoci: anàlisi de l’entorn general o macroentorn i estratègies d’anàlisi de l’entorn específic o microentorn.

Subbloc 1.3. Principals objectius de l’economia actual.

- Producció i creixement sostenible. Ocupació i control de preus. Indicadors.
- Sensibilitat davant de desigualtats econòmiques i distribució de la renda. El paper de l’Estat.
- Estratègies de revisió dels processos d’integració econòmica i globalització.
- L’economia col·laborativa. La petjada ecològica i l’economia circular.
- L’economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible □ODS□ i el desenvolupament local.

BLOC 2 Emprenedoria

Subbloc 2.1. La figura de la persona emprenedora.

- El perfil de la persona emprenedora. Tècniques de diagnòstic de febleses i forteses.
- Creativitat, idees i solucions. La innovació àgil.
- Comunicació, motivació i lideratge. □abilitats socials.
- Gestió d’emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i la presa de decisions en contextos canviants. L’error i la validació com a oportunitats per a aprendre.
- Estratègies d’exploració de l’entorn. Cerca i gestió de la informació.
- Perseverança, iniciativa i flexibilitat en l’anàlisi de presa de decisions.

Subbloc 2.2. Finances de la persona emprenedora.

- El sistema financer. Control i gestió dels diners. Fonts i control d’ingressos i despeses.
- Recursos financers a curt i llarg termini i la seua relació amb el benestar financer.
- L’endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers.
- La gestió del risc financer.

BLOC 3 Projecte emprenedor

Subbloc 3.1. Decisions per dur a terme el projecte emprenedor.

- La decisió empresarial com a font de transformació social. Recursos per a dur a terme un projecte emprenedor.
- Missió, visió i valors de l’empresa o l’entitat. L’empresa i la seua responsabilitat social.
- Emprenedoria en els sectors productius des d’una perspectiva de gènere.

- Les funcions i l'organització de l'empresa. Els equips en les empreses i les organitzacions: estratègies de formació i funcionament d'equips de treball.

Subbloc 3.2. Pla de realització del projecte emprenedor.

- Planificació, gestió i execució d'un projecte emprenedor.
- Mètodes d'anàlisi de la competència.
- El prototip del projecte emprenedor: eines de desenvolupament, presentació, difusió i validació.
- L'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip. Drets i obligacions dels consumidors. - Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.

5. CRITERIS D'AVALUACIÓ

L'article 15.1 del **Reial Decret 217/2022**, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatòria., disposa que “*l'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat de l'educació Secundària Obligatòria serà contínua , formativa i integradora.*”, així es podrà comprovar si l'alumnat ha assolit els objectius i ha adquirit les competències corresponents.

Els criteris d'avaluació que l'alumnat ha de superar al final de curs segons el **Decret 107/2022, de 5 d'agost, del Consell**, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Secundària Obligatòria en la Comunitat Valenciana, així com la seua relació amb les competències específiques són:

CRITERIS D'AVAUACIÓ	COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES
<p>1.1. Fer una planificació i una organització de les diferents tasques necessàries per a dur a terme un projecte personal, resoldre possibles dificultats amb creativitat i mostrar esforç i tenacitat.</p> <p>1.2. Utilitzar estratègies d'anàlisi de les fortaleces i les febleses personals i comparar-les amb les qualitats pròpies de les persones empenedores.</p> <p>1.3. Gestionar de manera eficaç les emocions i les destreses personals, i promoure i desenvolupar actituds creatives.</p> <p>1.4. Analitzar els resultats aconseguits amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, i fer propostes de millora sobre el mateix treball.</p>	<p>CE1 Dissenyar un projecte personal que genere valor per a la societat, analitzar les fortaleces i les febleses pròpies i gestionar de manera eficaç les emocions.</p>
<p>2.1. Constituir equips de treball basats en principis d'equitat, coeducació i igualtat entre dones i hòmens, i utilitzar estratègies que faciliten la identificació i l'optimització dels recursos humans necessaris que conduïsquen a la consecució del repte proposat.</p> <p>2.2. Mostrar habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació i innovació àgil en diferents contextos de treball en equip, i utilitzar diferents estratègies comunicatives.</p> <p>2.3. Respectar les aportacions dels altres en les diferents dinàmiques de treball i fases del procés dut a terme, i assumir les decisions preses de manera col·lectiva.</p> <p>2.4. Assumir amb confiança la incertesa, les dificultats i els errors que poden sorgir en els mateixos processos d'aprenentatge.</p>	<p>CE2 Utilitzar estratègies de conformació d'equips i mostrar habilitats socials d'empatia, respecte i lideratge en les dinàmiques de treball en diferents contextos, i analitzar el valor de cooperar amb altres persones.</p>
<p>3.1. Identificar en l'entorn més pròxim les idees innovadores que donen resposta a necessitats locals i globals, i promoure el desenvolupament sostenible.</p> <p>3.2. Comprovar que les idees de negoci proposades responen de manera innovadora i sostenible a les necessitats detectades, descriure els seus avantatges i inconvenients i analitzar l'impacte que poden generar en l'entorn econòmic.</p> <p>3.3. Aplicar metodologies àgils que faciliten la superació de reptes econòmics plantejats i l'obtenció de solucions a les necessitats detectades, amb sentit ètic i solidari.</p>	<p>CE3 Identificar necessitats de les persones en l'àmbit local i global i proposar solucions senzilles, innovadores i sostenibles per a satisfer-les, amb sentit ètic i solidari, i analitzar els seus punts forts i febles i el possible impacte en l'entorn econòmic.</p>

<p>4.1. Identificar els recursos materials, immaterials i digitals necessaris en el procés d'ideació creativa i analitzar la perspectiva sostenible.</p> <p>4.2. Seleccionar algunes fonts financeres bàsiques i valorar l'horitzó temporal i el risc que impliquen en el projecte.</p> <p>4.3. Argumentar la necessitat del control del pressupost personal com a eina essencial de la viabilitat del projecte, i reflexionar sobre el risc de l'endeutament i les seues conseqüències en el procés d'emprenedoria.</p>	<p>CE4 Identificar els recursos necessaris en el procés de desenvolupament de la idea o la solució creativa proposada i les possibles fonts financeres necessàries per a l'obtenció d'aquests recursos i aplicar-les al seu projecte emprenedor.</p>
<p>5.1. Validar les idees i les solucions presentades mitjançant missatges convinents i adequats al context i objectius concrets, i utilitzar estratègies comunicatives àgils adaptades a cada situació comunicativa.</p> <p>5.2. Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i les solucions creatives, i valorar la importància de mantindre una comunicació eficaç i respectuosa al llarg de tot el procés dut a terme.</p> <p>5.3. Utilitzar correctament la terminologia econòmica i financera adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum i utilitzar un llenguatge no discriminatori.</p>	<p>CE5 Presentar i exposar idees i solucions creatives que transmeten missatges convinents adequats al context i als objectius de cada situació, i utilitzar estratègies comunicatives eficaces, respectuoses i inclusives.</p>
<p>6.1. Identificar el problema econòmic de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, així com prendre consciència de les conseqüències d'aquest en la societat.</p> <p>6.2. Identificar els efectes de la desocupació, la desigualtat de la renda, l'economia submergida i la inflació en alguns contextos i situacions reals, i descriure alguna mesura correctora per a cadascun d'aquests.</p> <p>6.3. Descriure les característiques de l'economia col·laborativa, circular i social, i valorar l'impacte que tenen en diferents entorns.</p> <p>6.4. Interpretar algunes activitats econòmiques de la vida quotidiana des del punt de vista financer.</p>	<p>CE6 Analitzar aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos, la necessitat de triar, així com els principals objectius de l'economia actual, i desenvolupar idees que donen solucions</p>

	eficaces, equitatives i sostenibles.
<p>7.1. Dissenyar un prototip final innovador i sostenible, i avaluar de manera crítica i ètica la seua aportació a l'entorn.</p> <p>7.2. Analitzar de manera crítica el procés de disseny dels prototips creats, i establir comparacions entre l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació aconseguida en els processos i els resultats obtinguts.</p> <p>7.3. Utilitzar estratègies eficaces de disseny i seleccionar aquelles que faciliten l'execució del prototip final de manera àgil i cooperativa.</p>	CE7 Dissenyar i analitzar de manera cooperativa i àgil prototips innovadors i sostenibles, a través d'estratègies eficaces de disseny i validar els seus resultats de manera ètica, crítica i sostenible.

6. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

S'entén per **procediment** d'avaluació el conjunt de recursos que utilitzem per a obtenir informació del procés d'ensenyament aprenentatge. Els **instruments** són documents específics o bé altres recursos que permeten obtenir informació suficient per a valorar adequadament la consecució dels objectius d'aprenentatge i les competències claus i, són variats per a assegurar l'objectivitat en el procés avaluador.

És molt important seleccionar convenientment els instruments que utilitzarem per avaluar els criteris d'avaluació i, per tant, fer una autèntica avaluació per competències. Per tant, és necessari interpretar prèviament els criteris d'avaluació corresponents, i així poder establir els instruments d'avaluació més adequats.

L'avaluació individualitzada ens permetrà portar a terme un seguiment minuciós dels següents procediments d'avaluació:

PROCEDIMENTS	INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ
A) Observació directa: actitud, interès i participació	<ul style="list-style-type: none"> • Registre sistemàtic de l'actitud i interès davant del procés d'Ensenyament-Aprenentatge amb una llista de control.
B) Procés de treball diari	<ul style="list-style-type: none"> • Quadern. • Rúbriques d'activitats.
C) Prova objectiva	<ul style="list-style-type: none"> • Prova escrita cada unitat.

Els instruments d'avaluació es puntuen de 0 a 10, obtenint la nota de cada avaluació segons les següents ponderacions dels procediments d'avaluació:

PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ	PONDERACIONS
A) Observació directa: actitud, interès i participació	10%
B) Procés de treball diari: quadern, rúbriques d'activitats o treballs	20%
C) Prova de coneixements cada dos unitats.	70%

Durant el curs es realitzaran tres avaluacions, quedant superada cadascuna d'elles si la qualificació és positiva amb un "suficient (SU)", un "bé (BE)", un "notable (NT)" o un "excel·lent (EX)". En canvi, si la qualificació és un "insuficient (IN)", l'avaluació corresponent no estarà superada. L'avaluació

contínua del curs estarà superada si la nota final de la matèria és una qualificació positiva (SU, BE, NT o EX).

8. METODOLOGIA. ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

8.1 Metodologia general.

Al professorat li correspon guiar els passos i seqüenciar els aprenentatges per a que l'alumnat pugui assolir els objectius marcats de manera satisfactòria i eficient.

El model constructivista es basa en que l'alumnat ha de ser el que realitzi l'acció per a participar en la construcció del seu propi coneixement. Ho farà connectant les seues experiències i coneixements previs a tot allò nou que estiga aprenent, per donar-li un sentit i un significat a tots aquells coneixements nous que està adquirint (aprenentatge significatiu). A més a més, ha d'aprendre a aprendre, ha de ser autònom sense deixar d'interactuar amb la resta de persones i amb la realitat que l'envolta.

8.2 Metodologia específica de la matèria.

Es fomentarà l'aprenentatge significatiu, partint dels coneixements previs de l'alumnat, de la lògica dels continguts i de la motivació, cercant situacions quotidianes per despertar l'interès, contextualitzant els problemes amb situacions reals. A més a més, l'alumnat cada vegada ha de ser més autònom, per tant, interactuarà amb els altres i amb el seu entorn, sent un procés bidireccional en el que aprenem tots.

Es farà una contínua referència al paper dels nous coneixements i a les seues connexions amb els ja adquirits. També es promourà en l'alumnat l'establiment d'interrelacions entre els sabers bàsics de les diferents matèries, de manera que el procés d'ensenyament aprenentatge siga més eficient i, al mateix temps, tinga molt més sentit tot el que se'ls proposa fer i pensar.

8.3 Estratègies i tècniques docents.

De manera general, podem dir que les activitats d'ensenyament aprenentatge estaran seqüenciades segons el grau de dificultat (de menys a més), d'allò conegut a allò desconegut, d'allò concret a allò abstracte i de fets particulars a generals.

Es dissenyaran situacions d'aprenentatges motivadores, dirigides a potenciar l'interès de l'alumnat, amb un contingut atractiu, a partir de les competències específiques de la matèria.

Cal tindre en compte els condicionants que ens poden eixir durant el procés d'ensenyament aprenentatge, per poder assolir els objectius marcats i poder donar resposta al tractament de la diversitat.

S'utilitzaran estratègies expositives per a introduir els nous continguts, així com estratègies d'indagació per a realitzar investigacions de casos senzills o analitzar problemes personals, socials o professionals.

A més a més, amb el treball cooperatiu, l'alumnat podrà treballar conjuntament per arribar a uns objectius comuns, sent necessària la implicació de tots els membres per a aconseguir-ho amb èxit, si un falla no arribaran a l'objectiu final, si tots aconseguixen el seu objectiu individual, s'assolirà l'objectiu de la tasca (interdependència positiva). Així potenciem que s'ajuden i comparteixen coneixements, recursos, materials o informacions, creant un ambient de confiança, una bona comunicació i establint una resolució de conflicte de manera constructiva.

8.4 Recursos didàctics i organitzatius.

S'utilitzaran articles de premsa, revistes d'actualitat, material audiovisual i informació sobre temes actuals que estan contínuament en els mitjans de comunicació. El que es pretén és demostrar a l'alumnat que la matèria que s'estudia està relacionada amb la nostra vida quotidiana i que té una aplicació directa en la nostra societat.

Els mitjans audiovisuals que es faran servir seran pel·lícules, vídeos d'internet, programes de televisió, kahoots, plickers o recerca per internet per poder treballar amb les noves tecnologies. S'anirà a l'aula d'informàtica o aprofitarem les dos aules mòbils d'informàtica per a utilitzar els diferents programes informàtics i treballar amb el processador de textos i fulls de càlculs.

8.5. Activitats i estratègies d'ensenyament i aprenentatge.

Les activitats que s'utilitzaran en cada unitat didàctica les classifiquem de la següent manera:

- 1.1. **Activitats d'iniciació-motivació:** tenen com a objectiu explorar els coneixements previs de l'alumnat i aconseguir la seua motivació, com per exemple visualització de vídeos o anàlisi de vinyetes de còmic.
- 1.2. **Activitats de desenvolupament:** són les que s'utilitzaran en el procés d'ensenyament aprenentatge per a desenvolupar els continguts de cada unitat.
- 1.3. **Activitats de síntesi:** per relacionar els conceptes vistos en la unitat, elaborarem esquemes, resums, infografies, cal·ligrames, lectura comprensiva, mapes conceptuals o jocs (sopa de lletres, mots encreuats...)
- 1.4. **Activitats d'avaluació:** són les destinades a rebre dades de com està evolucionant el procés didàctic i detectar les mancances que té l'alumnat per a establir elements de

millora o rectificació. Es realitzaran al llarg de tota la UD observant els resultats del treball fet a classe i la prova escrita que es realitzarà cada dos unitats.

9. MESURES DE RESPOSTA EDUCATIVA PER A LA INCLUSIÓ DE L'ALUMNAT.

El grup al que s'imparteix aquesta assignatura és un grup d'alumnes de quart d'ESO, quatre dels quals són repetidors. Tanmateix, no podem oblidar que els/les estudiants no són homogenis i que la nostra actuació docent ha de respondre a totes les necessitats, per tant, hem d'adaptar la programació a la realitat del grup i a cada estudiant en particular. Per això, la professora en qualsevol moment del curs en el que detecte que el progrés d'un/a alumne/a no és l'adequat, establirà mesures de reforç educatiu per a garantir l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per continuar el procés educatiu amb èxit.

Per atendre a la diversitat de l'alumnat del nostre centre, partim de la **Llei Orgànica de 3/2020**, de 29 de Desembre (LOMLOE), per la que es modifica la **Llei Orgànica 2/2006**, de 3 de maig, d'Ordenació d'Educació (LOE).

En el capítol I del títol II “Equitat en l'Educació”, aquesta llei estableix en l'article 71.2. que *“correspon a les Administracions educatives assegurar els recursos necessaris per a que l'alumnat que necessita una atenció educativa diferent a la ordinària, per presentar necessitats educatives especials, per retard maduratiu, per trastorns del desenvolupament del llenguatge i la comunicació, per trastorns d'atenció o d'aprenentatge, per desconeixement greu de la llengua d'aprenentatge, per trobar-se en situació de vulnerabilitat socioeducativa, per les seues altes capacitats intel·lectuals, per haver-se incorporat tard al sistema educatiu, o per condicions personals o d'història escolar, puguen aconseguir el màxim desenrotllament possible de les seues capacitats personals, i en tot cas, els objectius establerts amb caràcter general per a tot l'alumnat.”*

No podem deixar de banda en aquest apartat el que disposa l'article 1 del capítol 1 del **Decret 104/2018**, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, *“aquest decret té per objecte establir i regular els principis i les actuacions encaminades al desenvolupament d'un model inclusiu en el sistema educatiu valencià per a fer efectius els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats en l'accés, participació, permanència i progrés de tot l'alumnat, i aconseguir que els centres docents es constituïsquen en elements dinamitzadors de la transformació social cap a la igualtat i la plena inclusió de totes les persones, en especial d'aquelles que es troben en situació de major vulnerabilitat i en risc d'exclusió”*.

Les mesures de flexibilització per atendre a la diversitat són:

A) Relatives als elements personals:

- **Relacions professorat-alumnat:** fomentar la participació de tot l'alumnat, utilitzant el diàleg i el debat com una eina per a la construcció de coneixements, a través del raonament i el contrast d'idees.
- **Relacions entre l'alumnat:** fomentar la intervenció de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu en la realització d'activitats de caràcter cooperatiu, formant grups heterogenis i repartint les tasques segons les capacitats dels seus components, la qual cosa permet la participació de tothom i que l'alumnat més avançat done suport a aquell que ho necessite.

B) Relatives als materials i organització:

- **Diversificar materials i recursos:** seleccionar i utilitzar els recursos necessaris per atendre les necessitats de l'alumnat, diversificant les activitats d'aprenentatge per assolir un mateix objectiu.
- **Tècniques d'estudi i organització del treball:** elaborar esquemes, resums, lectura comprensiva o mapes conceptuals per a connectar conceptes.
- **Temps:** equilibrar els temps de treball dels diferents agrupaments per a desenvolupar el currículum.

10. UNITATS DIDÀCTIQUES

10.1 Organització de les unitats didàctiques.

Les unitats didàctiques a partir de les quals es desenvoluparan els continguts són:

BLOCS	UNITATS DIDÀCTIQUES
Bloc 1: Economia	UD 1. La economá de les persones UD 2. Producció, renta i comerç. UD 3. Planificació financera. UD 4. Salut financera.
Bloc 2: Emprenedoria	UD5: La funció de les empreses. UD6: L'organització empresarial. UD7: Entorn social, ambiental y cultural. UD8: L'emprenedoria
Bloc 3: Projecte emprenedor	UD 9. Treball en equip UD 10. Creant el teu negoci. U11. Fica en marxa el teu negoci

10.2. Distribució temporal de les unitats didàctiques.

La distribució temporal dels continguts ve determinada per les dades d'avaluació que es realitzaran del 12 al 15 de desembre de 2022, del 13 al 15 de març i del 12 al 16 de juny. A més a més, a l'hora de seqüenciar les unitats didàctiques, s'ha tingut en compte les 3 sessions setmanals per a 4t d'ESO, les vacances, les activitats extra-escolars i les activitats d'avaluació, amb l'objectiu de coincidir el màxim la programació amb la realitat. S'ha seguit el calendari del curs, sent aquest aproximat, ja que s'aniran fent les modificacions convenients per a poder adaptar-se a les necessitats de l'alumnat.

Els quatre primers temes es desenvoluparan a la primera avaluació, del tema 5 al tema 8 a la segona avaluació i la resta de temes a la tercera avaluació.

	UNITATS DIDÀCTIQUES 4t ESO	NOMBRE SESSIONS
AVALUACIÓ 1	UD 1. La economá de les persones	9 sessions
	UD 2. Producció, renta i comerç.	9 sessions
	UD 3. Planificació financera.	9 sessions
	UD 4. Salut financera.	9 sessions
AVALUACIÓ 2	UD5: La funció de les empreses.	10 sessions
	UD6: L'organització empresarial.	10 sessions
	UD7: Entorn social, ambiental y cultural.	10 sessions
	UD8: L'emprenedoria	10 sessions
AVALUACIÓ 3	UD 9. Treball en equip	11 sessions
	UD 10. Creant el teu negoci.	11 sessions
	U11. Fica en marxa el teu negoci	11 sessions

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

El **Real Decret 1105/2014**, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat, en l'article 6 destaca que “en totes les matèries es treballarà la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, les tecnologies de la informació i la comunicació, l'empreniment i l'educació cívica i constitucional”.

11.1 Foment a la lectura.

L'alumnat ha de ser capaç d'adquirir la competència lectora necessària per a accedir a les fonts d'informació (lectura instrumental), així com practicar la lectura com a enriquiment personal (lectura literària). Per tant, és necessari, en primer lloc, introduir el foment de la lectura en el quefer diari, en

qualsevol activitat o text proposat per la professora, assegurant-se de que l'alumnat compren el seu contingut. En segon lloc, cal destacar la importància de la premsa pel seu caràcter motivador, perquè l'alumnat practicarà la lectura, i a més a més, es mantindrà informat sobre temes d'interès social. En diverses unitats didàctiques se'ls entregaran notícies econòmiques en format paper i digital apropant a l'alumnat a la realitat que els envolta. A més a més, s'aprofitarà el calendari dedicat a la lectura que ha inclòs el centre en l'horari lectiu, per a incentivar a l'alumnat a que elegisca llibres relacionats amb la matèria del Departament.

11.2 Ús adequat de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Tenint en compte els avanços científics i tecnològics existents en ple segle XXI, resulta il·lògic no aprofitar-los en l'àmbit de l'educació. Les noves tecnologies de la informació i la comunicació eliminen barreres espai-temporals, flexibilitzen l'ensenyament, afavorixen l'aprenentatge cooperatiu i l'autoaprenentatge, adapten els mitjans i les necessitats a les característiques de l'alumnat i ajuden a comunicar-se i a interaccionar amb el seu entorn.

L'ús de les TIC és important en la matèria d'Economia ja que per a l'alumnat afavorirà positivament el seu aprenentatge i la seua motivació, i per al professorat perquè ens servirà com a suport per a les nostres explicacions.

Des de les primeres unitats didàctiques es proposarà la recerca d'informació guiada pel professorat, donant un tracte racional a l'ús de les TIC, ja que s'ha d'ensenyar als adolescents a utilitzar correctament totes les eines i instruments que tenen a l'abast. Així mateix, s'empraran programes de presentacions per exposar treballs, processadors de textos per a elaborar treballs escrits o els fulls de càlcul per a ordenar dades i crear gràfics.

11.3 Empreniment.

L'alumnat ha d'assolir un esperit emprenedor no sols en la seua etapa educativa, sinó també mantenir-lo i millorar-lo en la seua vida futura. Des d'aquesta matèria es fomentarà la iniciativa personal per a convertir les seues idees en actes, aprenent dels seus errors. Per aconseguir un resultat positiu, han de tenir il·lusió, han de ser creatius, han de ser capaços d'assumir riscos i innovar, han de cooperar conjuntament per a tenir la capacitat de planificar i organitzar les tasques a realitzar. D'aquesta manera podran prendre les decisions adequades per a que el producte final siga un èxit, actuant amb responsabilitat i solucionant els conflictes de manera pacífica.

11.4 Educació cívica i constitucional.

Des de totes les unitats didàctiques de la matèria es planteja que l'alumnat pugua construir autònoma i racionalment les seues normes i valors a través dels següents elements transversals:

ELEMENTS TRANVERSALS	OBJECTIUS
Igualtat efectiva entre homes i dones.	Analitzar críticament la realitat i rebutjar actituds sexistes en tots els àmbits de la vida i consolidar hàbits no discriminatoris.

Drets humans i pau	Educar en i per la llibertat i la solidaritat, la convivència democràtica i el respecte als drets fonamentals, per aconseguir la integració de tot l'alumnat i formar ciutadans responsables. Apostar per una solució dialogada de conflictes.
Desenvolupament sostenible i el medi ambient	Conèixer l'impacte de la intervenció humana i la repercussió dels processos de producció en el medi ambient. Fomentar un consum responsable per reduir la sobreexplotació de la naturalesa, adquirint hàbits de respecte i estalvi dels recursos naturals.

Per a ensenyar en valors cal una proposta "oberta i flexible" de valors bàsics, que estiga consensuada en la comunitat educativa i que s'expressi en el Projecte Educatiu de Centre. Els valors bàsics són aquells que fonamenten la convivència en una societat democràtica: la tolerància, el respecte, la llibertat, la pau, la cooperació i la igualtat.

12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Durant aquest curs està previst que l' Escola de Joves Emprenedors de l'Ajuntament de Dénia (EJE), vinga al centre durant la primera avaluació per a realitzar uns tallers d'emprenedoria. A més a més, es realitzaran unes xerrades al centre per a conscienciar sobre els perjudicis del frau a la societat.

Al llarg de la segona avaluació, està previst realitzar una visita al CREAMA de Dénia, on se'ls impartirà una xerrada sobre emprenedoria i l'alumnat podrà conèixer de primera mà les instal·lacions d'aquest organisme i els serveis d'assessorament i formació que pot oferir-los. Aquesta visita serà realitzada per l'alumnat 3ESO i 4ESO.

D'altra banda, està previst realitzar unes xerrades sobre Educació Financera al centre impartides per l'entitat bancària CajaMar.

13. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT I INDICADORS D'ÈXIT

Segons l'article 30.1 del **RD 1105/2014**, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, “El professorat avaluarà tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la seva pròpia pràctica docent per a lo que establirà indicadors d'èxit en les programacions didàctiques”. El pla d'avaluació de la pràctica docent inclou els següents elements:

a) L'adequació dels objectius, continguts i criteris d'avaluació a les característiques i necessitats de l'alumnat.

b) Els aprenentatges assolits per l'alumnat.

c) La programació i el seu desenvolupament i, en particular, les estratègies d'ensenyament, els procediments d'avaluació de l'alumnat, l'organització de l'aula i el aprofitament dels recursos del centre.

d) La idoneïtat de la metodologia i dels materials curriculars.

e) Les relacions amb el/la tutor/a i, si escau, amb les famílies.

Per a dur a terme aquesta autoavaluació de la pràctica docent, s'utilitza una taula valorativa que conté els diferents elements citats.

A més a més, l'alumnat ha de reflexionar sobre el paper que el professorat fa en el procés d'ensenyament aprenentatge, per això, se'ls passarà una rúbrica per a que puguin expressar el que pensen.

13.1 Valoració de l'ajustament de la programació i els resultats.

Una vegada realitzada la valoració de la pràctica docent, la qual hem sistematitzat amb l'emplenat de les anteriors taules, en el departament procedim a verificar la sintonia entre la programació didàctica prevista a principi de curs i els resultats obtinguts en el curs en finalitzar aquest.

13.2 Procediments de comunicació amb l'alumnat, professorat i famílies sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Entès aquest apartat com el conjunt de tasques que realitza tot el professorat per a ajudar cada estudiant en el seu procés educatiu, així com en el seu desenvolupament personal i social, suposa la realització d'activitats dirigides a l'alumnat, a la col·laboració amb les famílies i a l'adequada coordinació amb la resta del professorat que imparteixin docència en el mateix grup, sota la supervisió de l'orientadora del centre.

Els mecanismes de comunicació previstos són:

ALUMNAT	Individual	<ul style="list-style-type: none"> • Entrevistes individuals per recollir informació sobre els seus interessos i la seva situació i integració en el grup. • Seguiment de cada alumne/a en el seu procés d'aprenentatge. • Exercicis d'autoavaluació, perquè reflexione sobre el seu esforç, comportament, estil de relació personal, etc. • Informació individual sobre els resultats de l'avaluació, a partir de la qual es donaran les recomanacions adequades perquè millore el seu procés educatiu.
---------	------------	--

	Grupal	<ul style="list-style-type: none"> • Informar l'alumnat a principi de curs, dels seus drets i deures, del reglament de règim intern del centre. En cada unitat d'objectius, competències... • Elaboració de normes de classe.
FAMÍLIA		<ul style="list-style-type: none"> • Entrevistes individuals amb cada família a través del tutor/a per a informar-los sobre com transcorre el progrés dels seus fills i filles en la matèria d'Iniciació a l'Activitat Emprenedora i Empresarial. • Utilització de la Web família, per a mantenir una comunicació bidireccional pares - professorat, informant sobre fets rellevants del dia a dia.
PROFESSORAT		<ul style="list-style-type: none"> • Reunions amb la resta del professorat del grup, per a analitzar les dificultats que aquests puguin presentar degudes a deficiències instrumentals, problemes d'integració, etc. • Avaluar conjuntament a l'alumnat i el procés d'ensenyament/aprenentatge. • Planificar activitats extraescolars i complementàries.